

§ 9

Skolbiblioteksplan för skolor och förskolor i Stockholms stad 2021-2024

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2020/1413

Stadsdelsnämndens beslut

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen om Skolbiblioteksplan för Stockholms skolor och förskolor 2021-2024.

Ärendet

Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd har fått förslag på reviderad skolbiblioteksplan på remiss från kommunstyrelsen. Utbildningsförvaltningen, har under 2020, utvärderat den nuvarande skolbiblioteksplanen och tagit fram en ny plan i syfte att barn, elever och lärare ska ha god tillgång till välfungerande bibliotek i skolan och förskolan. Planen ska vara ett styr- och stöddokument för fortsatt skolbiblioteksutveckling i stadens skolor och förskolor.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 20 november 2020.

Dnr EÅV 2020/537.

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

Yrkande

1. Inge Pihlström (SD) yrkade att nämnden delvis skulle bifalla förvaltningens förslag, samt
2. att därutöver anföra

Litteratur är en stor del i barn och ungas lärande och språkutveckling. Stockholms bibliotek ska därför vara en lugn och trygg plats med goda möjligheter till kunskapsinhämtning och finnas tillgängliga för alla Stockholmare.

Vi tycker att många målsättningar i skolbiblioteksplanen är bra och ställer oss i stort positiva till förslaget. Vi ser dock hur kunskaperna i svenska språket blir allt sämre och ställer oss därför frågande till att staden ska "tillgodose och främja flerspråkiga elevers behov av läsning på modersmålet", när målet i första hand bör vara att alla barn och unga lär sig god svenska.

I tjänsteutlåtandet från förvaltningen föreslås att "Förskolorna bör även kunna få ta del av ett utbud som är granskat utifrån ett normkritiskt perspektiv...". Risken med detta förslag är att det leder till en censur som begränsar lärandet för våra barn. Vi ställer oss också frågande till vem som ska bedöma vad som kan anses vara "normkritiskt" och inte.

Vi är övertygade om att personal inom skolbibliotek och förskolor är väl lämpade att stötta barn i deras lärande och utveckling. Inskränkning av litterärt utbud ska inte utföras lättvindigt och vi motsätter oss därför den delen av tjänsteutlåtandet.

Gustav Johansson (M) yrkade att nämnden skulle besluta i enlighet med förvaltningens förslag.

Beslutsgång

Ordföranden Gustav Johansson (M) ställde Inge Pihlströms (SD) yrkande mot sitt eget yrkande och fann att nämnden beslutade i enlighet med hans eget förslag.

Reservation

Inge Pihlström (SD) reserverade sig mot beslutet till förmån för sitt eget yrkande.

Särskilt uttalande

Veronica Palm m.fl. (S) och Hassan Jama m.fl. (V) lämnade ett gemensamt särskilt uttalande:

Läsande går hand i hand med lärande och stadens uppdaterade plan för skolbibliotek är något som är i grunden mycket positivt. Det finns i förslaget mycket som är bra. Att alla stadens skolor och förskolor får tillgång till den kompetens som finns inom stadens bibliotek är en nyckel för att detta ska bli lyckat. Att alla skolformer lyfts fram i förslag från förskola till gymnasieskola visar på ambitionsnivå samt att barns rättigheter enligt barnkonventionen tas på allvar. Vi hoppas att planen ska bidra till att alla barn får kontakt med biblioteken och böckerna genom skolans värld.

Det som inte beskrivs i underlaget är vad som sker med de skolor och förskolor som av tidsbrist eller ointresse inte erbjuder sina barn böcker eller etablerar kontakt med bibliotekens värld. I planen finns endast uppdrag för utbildningsförvaltningen att verka för att andelen bibliotek skall öka, men om endast ett skolbibliotek har tillskapats under de kommande fyra åren har då målet uppnåtts? Här borde planen vara betydligt mer ambitiös.

Av 2 kap. 36 § skollagen följer att eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek. Bestämmelsen gäller såväl offentliga som fristående skolor, men trots detta finns det skolor, främst fristående, som fortfarande inte har skolbibliotek som en integrerad del av skolan utan hänvisar till närmaste folkbibliotek.

Vi anser att skolbiblioteket ska vara en integrerad del av skolan och att alla skolor ska ha skolbibliotek med utbildad personal. Något som också lyfts fram i planen. Samtidigt påverkar Covid-19 oss alla, och särskilt de i socioekonomiskt utsatthet. Något som framgår av en ny rapport från Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin om socioekonomiska faktorer i Stockholms län.. I planen nämns inte pågående pandemi, trots att planen förväntas realiserar under nästa år. Ett år vi vet inte kommer vara som tidigare. Året som gått har präglats av stängda bibliotek och begränsad tillgång till det folkbiblioteken erbjuder barn och unga. Detta har fått stor påverkan på barns tillgång till litteratur och läsfrämjande insatser. I detta sammanhang bör ett mer förtydligt samarbete mellan folkbiblioteken i Stockholm och skolbiblioteken utformas i syfte att stärka skolbiblioteken. Ett framgångsrikt sätt att arbeta med de resurser skolbiblioteken har är att lärarna får ett stöd i klassrummet, med hjälp av den kunskap skolbibliotekarien besitter. Här finns en stor potential om skolbiblioteken framåt skulle kunna samverka med de barnbibliotekarier som också finns på våra folkbibliotek. Planen utgår ifrån ett läge där samhället fungerar som vanligt, men även inom detta område behövs en omställning.

Skolbiblioteken ska ge eleverna tillgång till ett rikt utbud av medier, till såväl skön- som facklitteratur. Ett bibliotek där välutbildad bibliotekspersonal samarbetar med den pedagogiska personalen kan locka fram och tillfredsställa barnens och ungdomarnas läslust, nyfikenhet och forskarintresse samt även hjälpa dem att orientera sig bland nya medier och i flödet av information på nätet. Forskningen visar att detta arbetssätt höjer elevernas studieresultat.

De bemannade skolbiblioteken har blivit färre visar statistik från Kungliga biblioteket. Bara 37 procent av de svenska eleverna har idag tillgång till bemannat skolbibliotek. Tillgången till skolbibliotek är lagstadgad men inte att de behöver vara bemannade. Samtidigt läser barn mindre idag. Läsningen och upptäckandet av litteraturen avgörande för varje barns läsförståelse, skrivande och kritiska tänkande. Skolbibliotekarier har en nyckelroll att fylla när det kommer till att öppna dörrar till litteratur och media. Vi menar att det är viktigt att barn och unga får möta kunnig personal på sina skolbibliotek. En välformulerad skolbiblioteksplan kan bara sättas i praktik av bibliotekarier, lärare och pedagoger i skolan.

Enskede Årsta Vantör har områden där våra förskolebarn har både speciella behov och samma behov som andra förskolebarn. Remissen av skolbiblioteksplanen innehåller frågor om barns möten med litteratur och berättande. Barn från minoritetsspråken och barn som har anknytning till andra språk än svenska får inte utelämnas. Här har läsning på olika nivåer stor betydelse.

Skolbiblioteksplanen säger att alla förskolor skall ha särskilt ansvariga pedagoger som tillsammans på förskolorna driver arbete kring läsning, litteratur och berättande. Förskolan skall också arbeta språkutvecklande. Det vore bra om så blev fallet. Där kan högläsning, berättande och samtal vara viktiga instrument.

Även små barn har idag digital kompetens och där behöver man understryka källkritik på lämplig nivå med utgångspunkt från barns lekperspektiv. Kontakter med folkbibliotek och utåtriktade skolbibliotek är viktigt för barn i förskoleåldern. Vårdnadshavare uppmantras i skolbiblioteksplanen att läsa högt tillsammans med sina barn och bör få stöd och råd för detta. Förskolan är viktig för barns språkutveckling och barnens miljö måste innehålla trygghet och ro i läsprocessen. I en plan måste man också värda språket och motverka kränkande ord eller skämt om olika etnisk tillhörighet eller kön.

Barnens behov av ett eget individuellt läsande i områden med trångboddhet saknas i planen. Här behövs åtgärder som högläsning på svenska i grupp eller med någon speciell stödperson. Det behövs också ett läsfrämjande inom modersmålet med speciella resurser. Det är speciellt viktigt att barn i områden som Snösätra och Rågsved där bibliotek saknas också får del av dessa viktiga resurser annars finns det stor risk att segregation och utanförskap påbörjas redan i förskoleåldern.

Ersättaryttrande

Ersättaren Lisa Palm (Fi) ställde sig bakom Socialdemokraternas och Vänsterpartiets gemensamma särskilda uttalande.